

This item is the archived peer-reviewed author-version of:

Koffieparadijs met een geurtje aan

Reference:

Pang Ching Lin.- Koffieparadijs met een geurtje aan

MO : mondiaal magazine / Nationaal Centrum voor Ontwikkelingssamenwerking [Brussel] - ISSN 1379-5619 - (2017.08.10)

To cite this reference: <http://hdl.handle.net/10067/1468330151162165141>

Koffieparadijs met een geurtje aan

Ching Lin PANG, Universiteit Antwerpen

Ik schrijf dit stukje in Zhukula, waar ik veldwerk doe samen met twee studenten en een chauffeur. Het is een piepklein maar charmant bergdorp, gelegen in de provincie Yunnan aan de grens met Myanmar en vooral bekend voor zijn koffiegesciedenis. “Koffie in China?” hoor ik je zeggen. Als je niet wist dat hier koffie geteeld wordt, dan hoef je je hiervoor niet te schamen. Zelfs President Xi was hiervan niet op de hoogte. Toen hij tijdens zijn bezoek aan Dali vol lof sprak over het kopje koffie dat hem werd aangeboden, vernam hij tot zijn grote verbazing dat de koffie gemaakt werd met arabica koffiebonen uit de provincie Yunnan. De dorpelingen behoren tot de Yi-etnische minderheid. De oorspronkelijke naam van het dorp was Ruolekai, wat in de Yi-taal staat voor ‘kronkelende wegen’. De Franse missionaris Alfred Liétard streek hier neer in 1904 om een katholieke parochie op te richten. Hij bouwde hier een kerk, een school en zijn eigen verblijf. Omdat ‘Ruokelai’ fonetisch erg leek op ‘chocolat’ veranderde hij de naam van dit dorpje in Zhukula. Ook plantte hij in het zelfde jaar een koffiestruikje uit Vietnam in de tuin naast de kerk. Hij was niet zinnens een koffieplantage aan te leggen maar dacht in de eerste plaats aan het lekkere kopje koffie, dat hij zo miste in de ochtend en na de maaltijd. Aldus werd Zhukula één van de eerste plekken in China met een koffiecultuur. Het dorpje heeft een koffiebos met bomen die ouder zijn dan 70 jaar. De bewoners drinken koffie op huwelijksfeesten en andere aangelegenheden. Ze serveren ook koffie aan bezoekers. We kregen vaak koffie aangeboden tijdens de vele interviews in combinatie met maiskolven of casterbonen.

We logeren bij het lokale dorpshoofd, Yang Ziyong of Yang *laoban*. *Laoban* betekent ‘chef’ of ‘baas’. Lang geleden onder Mao was dit een te mijden term omwille van de associatie met het verwerpelijke westers kapitalistisch systeem. Nu wordt het echter beschouwd als een teken van economisch succes. Het uitzicht vanuit het balkon van mijn kamer op de eerste verdieping is idyllisch. Vooral ’s ochtends wanneer de nevelen de bergen deels bedekken doet het landschap erg denken aan een klassiek Chinees schilderij. Het dorp dat op 1500 meter boven de zeespiegel ligt is omringd door groene bergen met in de vallei de kronkelende rivier, die het overvloedig aanwezig water van de verschillende bergbronnen opvangt. De plaatselijke overheid van Binchuan is niet verstoken van enige ambitie. Met het beleid om een ‘nieuw socialistisch platteland’ te creëren sinds 2006 krijgen plaatselijke overheden ruime financiële steun van de centrale overheid om te werken aan de problemen van het platteland. Via dit beleid kan in Zhukula werk gemaakt worden voor de aanleg van invalswegen, een performanter irrigatiesysteem, straatverlichting op basis van zonenergie, een nieuw laagje verf aan de huizen, dat het pittoreske van dit dorpje nog meer tot uiting doet komen. Ook de kerk en de voormalig pastorie worden verbouwd tot een museum en een bibliotheek. Momenteel wordt een fototentoonstelling voorbereid over de invloed van de katholieke kerk in de prefectuur van Dali. Bovendien steunt de overheid de koffiecultuur door boeren aan te sporen hun rijstvelden te vervangen door koffieplantages. De overheid geeft elke familie, die reeds koffiebonen in hun bezit hebben, gratis koffieplanten en training in de beplanting van koffie maar in mindere mate ook andere gewassen zoals walnootbomen en Sichuan peper. Vooral het laatste gewas is erg winstgevend. De bedoeling is om het unieke karakter van het koffiebos van het dorpje uit te breiden, niet alleen om de inkomsten van de dorpelingen te verhogen maar tegelijk om van het dorp tot een toeristische bestemming te maken.

Helaas spoort dit plan niet met de werkelijkheid. Er is een meer donkere realiteit aan het werk. De plaatselijke overheden hebben een deal gemaakt met een koffieondernemster uit Beijing, die van Zhukala een merknaam wil maken. Dit plan voorziet een afzet voor Zhukula koffie. Helaas komt ze haar belofte niet na. Als gevolg is er een grote voorraad in het dorp, die niet verkocht raakt. Omdat sommige families alle moeite hebben om hun koffie te verkopen, hebben ze geen geld om rijst te kopen. Voor de grootschalige omschakeling naar koffie konden ze leven van zelf geteelde rijst en groenten. Uit wanhoop verkopen ze hun bonen aan de huidige en voormalige dorpschoude, die betere connecties hebben met potentiële klanten buiten het dorp. De families ontvangen echter het geld pas als de koffie verkocht is. Sommigen wachten nog steeds op de betaling van de vorige oogst. Uit geldgebrek worden ze verplicht tot seizoensarbeid in naburige steden. Het contrast tussen de grootschalige investeringen en de armoede van sommige dorpselingen is schrijnend. De activiteiten die de lokale overheid organiseert zoals de prestigieuze koffieconferentie in mei dit jaar, waarbij internationale grootheden uit de koffiewereld werden uitgenodigd houden geen rekening met de boeren van Zhukula. Ze werden op geen enkele wijze betrokken bij dit gebeuren. Zelfs voor het verpozingsmoment met dansende Yi-minderheid werd geen beroep gedaan op de dorpselingen van Zhukula maar aan leden van de Yi-minderheid buiten Zhukula. Er gaapt bovendien een kloof tussen de elite en de gewone families. De huidige en vroegere dorpschoude hebben beiden een ruim en comfortabel huis met een prachtig uitzicht. Er hangt duidelijk een kwalijk geurtje in dit dorp. Ik bedoel niet: de doordringende geur van primitieve hurktoiletten naast varkensstallen, uitwerpselen allerhande op de smalle bergpaadjes of de rivaliserende mestgeur van de vele dierenstallen. Zelfs in tijden van ruime overheidsbudgetten - en dit is zeker het geval in China - en goede bedoelingen van de centrale overheid is het erg moeilijk om de middelen op lokaal niveau rechtvaardig te verdelen. Geen geld is een probleem. Maar veel geld ook: het werkt ongelijkheid in de hand.